

Odborně i v cizím jazyce

DANIELA KRAMULOVÁ

Jak by mělo vypadat jazykové vzdělávání v maturitních i nematuritních oborech na středních odborných školách? Zaměstnavatelé čím dál častěji upozorňují na význam alespoň základní odborné jazykové výbavy absolventů, pozvolna přibývá i škol, které se tímto směrem vydávají.

Zatímco zahraniční výjezdy či výměnné pobyty žáků základních škol mají především motivovat děvčata a chlapce k zájmu o cizí jazyk, seznamovat je s příslušnou zemí, její kulturou a umožňují navázat první osobní kontakty se zahraničními vrstevníky, programy středoškolské mobility z tohoto základu vycházejí a přidávají další, náročnější cíle. Žáci středních odborných škol v maturitních i nematuritních oborech dostávají příležitost k odbornému rozvoji, počínaje krátkodobými pobyty, umožňujícími navštívit firmy nebo školy obdobného zaměření, a konče dlouhodobými stážemi a pracovním výcvikem přímo na zahraničních pracovištích. To samozřejmě klade nároky nejen na schopnost cizojazyčné komunikace v běžných situacích, ale také minimálně na základní orientaci v odborné terminologii daného oboru. Znalost odborného cizího jazyka začíná vystupovat i jako důležitý prvek na globalizovaném pracovním trhu a zvyšuje uplatnitelnost absolventů, kteří jsou schopni těmto požadavkům dostát.

Inspirováno zaměstnavateli...

Maturitní zkouška z cizího jazyka, která nezohledňuje odbornou část jazykového vzdělávání, není to pravé ořechové, byť by absolvent odmaturoval na výbornou – s tímto názorem zaměstnavatelů se setkával ředitel SPŠ, OA a jazykové školy Frýdek-Místek Martin Tobiáš už před několika lety. Svým sociálním partnerům se snaží naslouchat, prozradil na červnovém webináři k podpoře výuky cizích jazyků, který připravil projekt Podpora krajského akčního plánování Národního pedagogického institutu ČR. Martin Tobiáš se rozhodl odborný cizí jazyk ve škole systematicky vyučovat a (rozvíjet...) – a začít u pedagogů.

Učitelé odborných předmětů i jazykáři už několik let vyjíždějí na zahraniční stáže. „Mám navíc docela tvrdou podmínku, aby jeli sami, protože chci maximálně omezit možnost komunikace v češtině,“ říká ředitel. Po návratu má pedagog povinnost použít cizí jazyk ve svém předmětu. Před čtyřmi lety se tak žáci poprvé setkali s tím, že část učiva fyziky absolvovali v angličtině – a dost je to zaujalo. V současné době se v odborných předmětech trvale zabydluje metoda CLIL, která byla schválena jako součást školního vzdělávacího programu. K jejímu rozvoji přispívá i program „Yes, I do“, který školám nabídl Moravskoslezský kraj. Součástí programu ve

strojírenských oborech školy je obecná angličtina pro odborníky, odborná angličtina pro tandemy angličtináře a odborníka, výuka v tandemu (odborný pedagog s jazykářem), vzájemné návštěvy tandemové výuky, zahraniční stáže i sdílení zkušeností mezi školami. Žáci mají příležitost k uplatnění svých obecných i odborných cizojazyčných znalostí při týdenních zahraničních stážích.

Od stáží k workshopům a zahraničním odborníkům ve škole

VOŠ ekonomických studií, SPŠ potravinářských technologií a SOŠ ekologická a veterinární v Praze rovněž systematicky pracuje s plány mobility. Žáci a studenti začali vyjíždět nejprve na krátkodobé, později i na dlouhodobé stáže. „Dalším krokem bylo vysílání našich pracovníků na stáže do zahraničních firem v rámci programu Erasmus+,“ říká koordinátorka projektů Michaela Bennett. „Tento krok vyplynul z faktu, že studenti přijížděli se zajímavými postřehy, zjištěními a postupy, a my cítíme, že pokud chceme zatraktivnit výuku, zatraktivnit naše obory a odborné školství vůbec, je potřeba nejen dostat žáky a studenty do firem, ale toto zprostředkovat v co největší míře i učitelům.“ Odtud byl jen krok k prohloubení spolupráce s italskou cukrářskou firmou a k uspořádání seminářů a workshopů v Praze s designérkou a učitelem cukrářství na Universitě del Gusto, které by se měly v epidemicky klidnějších časech každoročně opakovat jako třídní akce.

Jak získat jistotu před výjezdem

Žáci, kteří vyjíždějí za svou první zahraniční zkušeností, zažívají obavy, do značné míry spojené s pocitem vlastní nedostatečnosti v oblasti cizojazyčné komunikace. Ředitel frýdecko-místecké školy si dobře uvědomuje, že pocity nejistoty, strachu a studu mívají před výjezdem i pedagogové.

Michaela Kořánová z koordinačního centra česko-německých výměn mládeže Tandem nabídla v rámci zmíněného webináře způsob, jakým lze podobné obavy snížit. Tandem zprostředkovává partnerství mezi českými a německými školami, mobilitu žáků i pedagogů, středním odborným školám i odborné semináře pro pedagogy, odborné praxe žáků v německých školách, ve školních dílnách i na reálných

pracovištích. Od roku 2008 se v rámci přípravy mobilit zabývá tzv. jazykovou animací. Jde o kreativní, nevýukovou metodu přibližující cizí jazyk a jeho mluvčí. Je modifikovatelná pro uživatele různého věku a vhodná pro začátečníky i pokročilé.

Jazyková animace pracuje s jazykovými hrami, s pohybovými aktivitami, s prvky zážitkové a divadelní pedagogiky. Cílem je především odbourání stresu z mluvení, který dlouhodobě v nejrůznějších dotaznících vychází jako největší problém, zejména v souvislosti se strachem z vlastních chyb.

Odborné základy i žákům učebních oborů

Další školou, která se zaměřuje na výuku odborných témat v cizím, konkrétně anglickém jazyce, je Akademie řemesel Praha – SŠT. Metoda CLIL se rozšířila do výuky matematiky, uplatňuje se v oborech elektro a strojírenských. O odbornou tematiku byly rozšířeny hodiny angličtiny i v dalších oborech školy, včetně učebních. V maturitním oboru autotronik i v učebním oboru autoelektrikář se využívají například učebnice *Job Matters* a vlastní pracovní listy. V dílnách si žáci rozšiřují slovní zásobu i díky popiskám nářadí v anglickém, německém a ruském jazyce. Škola připravuje i model odborné praktické výuky v reálném prostředí dílen vedené tandemem instruktor odborného výcviku a učitel angličtiny.

V rámci školy vznikly pracovní listy se slovníčky odborné terminologie i pro obory skupiny E. Podle statutární zástupkyně ředitele Danuše Černé je propojení všeobecného vzdělávacího předmětu s budoucí odborností žáků mnohem bližší a více je motivuje. Pracovní listy mají řadu výhod i při práci se žáky se SVP nebo s těmi, kteří přicházejí ze základní školy s nedostatečnými znalostmi a mizivým zájmem o učení.

„S pracovními listy žáci pracují rádi, je zde velmi dobrá zpětná vazba pro ověřování správnosti úlohy a okamžitá možnost nápravy. Pomáhají ulehčit verbální projev některých žáků,“ uvádí D. Černá. Dodává zároveň, že důležitou podmínkou vzniku a používání těchto pracovních listů je mezipředmětové propojení teoretické a praktické výuky, anglického jazyka s daným odborným předmětem – a samozřejmě také spolupráce příslušných pedagogů.

Znalosti základní odborné terminologie a schopnost vyjádřit elementární pracovní postupy, načerpané z pracovních listů, ocenili během svého zahraničního pobytu například žáci oboru Stravovací a ubytovací služby.

Kniha receptů, metodické listy, slovníček pracovních činností i konverzační slovníček jsou inspirativními výstupy projektu, který realizoval před čtyřmi lety Kraj Vysočina. Zmíněné dostupné online materiály v angličtině jsou výsledkem spolupráce škol – čtyř z Kraje Vysočina a čtyř z francouzské oblasti Champagne-Ardenne –, školského úřadu v Remeši a organizace Vysočina Education.

(Text vznikl s využitím příkladů inspirativní praxe projektu a webináře P-KAP v oblasti Rozvoj výuky cizích jazyků 6/2020.)

PhDr. Daniela Kramulová,
publicistka projektu P-KAP, Národní pedagogický institut ČR

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Získejte přístup do online archivu časopisu!

Je součástí předplatného. Neplatíte nic navíc.

Jste předplatitel? Stále nemáte aktivovaný přístup do všech doposud publikovaných článků?

Zaregistrujte se na www.rizeniskoly.cz/registrace

Budete potřebovat:

- IČ,
- e-mail, kterým se budete přihlašovat,
- telefon,
- jméno a příjmení.

Jakmile registraci dokončíte kliknutím na link v doručeném e-mailu, napište nám na redakcers@rizeniskoly.cz. Online archiv Vám obratem aktivujeme.

